

Oogst Waternetwerk Veluwe werkbezoek Waterrotonde Eerbeek

Vraagstuk: onttrekkingen

29 september 2023

Met: bestuurders Joa Maouche (Renkum), Pouwel Inberg (Brummen), Rene Windhouwer (Nijkerk), Bertus Cornelissen (Putten), Ans Mol (provincie Gelderland), Erik den Hartog (waterschap Vallei en Veluwe), Beerd Folkers (Vitens). Ambtelijk: Roos Akkermans, Teun Spek, Katja Moison. (provincie), Marijke Jaarsma en Rozemarijn van den Berg (waterschap), Marieke Leentvaar (Oost-Veluwe), Simon Troost (Noord-Veluwe), Mark de Vries (Vitens), Pieter Tjeerd Westra (Nijkerk). Gastheer: William Suijkerbuijk (Industriekring Eerbeek, pilot Waterrotonde).

Algemene indrukken en reactie vanuit bestuurders

De bijeenkomst o.l.v. William Suijkerbuijk over de [Waterrotonde Eerbeek](#) was zeer inspirerend en gaf aanleiding tot actie! De hele ochtend was op initiatief van Joa Maouche en Pouwel Inberg (beiden gemeenten met grote papierfabrieken) een betrokken groep bestuurders bijeen die de urgentie van de grote watervraag en de verminderde beschikbaarheid daarvan inzagen en deze urgentie nadrukkelijk op de verschillende tafels en in de verschillende regio tafels willen agenderen. Teun Spek (Provincie Gelderland) en Rozemarijn van der Berg (Waterschap Vallei en Veluwe) namen met hun presentaties de aanwezigen in de middag mee in het duiden van de problematiek rondom de grondwateronttrekkingen. De bestuurders vroegen om kennis rondom de grondwaterproblematiek te koppelen aan de activiteiten (AVG).

Overzicht van kleinverbruikers is lastig en zijn die gegevens openbaar? De vraag van de bestuurders (Windhouwer) was om op regionale schaal de waterbalans inzichtelijk te maken, het water is op! En in hoeverre we roofofbouw (Maouche) plegen op onze grondwater voorraad. Hebben we wel genoeg water voor onze kinderen en kleinkinderen? Inzicht in de trend van de grondwaterstandsverlageningen is van belang om inzichtelijk te maken, welk effect heeft klimaatverandering op regenval, verdamping en grondwateraanvulling. Het gaat om inzicht op hoofdlijnen van de verschillende onderdelen van de waterbalans: neerslag, grondwateraanvulling, verdamping en de trends daarin. Belangrijk is dat we informatie met elkaar delen als overheden (Erik den Hartog). De effecten van het oppompen van water door papierfabrieken is niet zichtbaar in de waterbalans. Maouche pleit daarom voor het gebruik van accurate modellen. De huidige modellen om de waterbalans in kaart te brengen werken niet want metingen corresponderen niet met het model (neerslag compenseert de onttrekkingen niet) (Maouche).

Om samen stappen te zetten is lef nodig, het belang van water erkennen en op zoek gaan naar de drijfveren van de bedrijven. Daarom was de waterrotonde Eerbeek een inspirerend voorbeeld. Kunnen we nog meer van dit soort groepen van bedrijven vinden aan de westkant van de Veluwe? Kunnen we het wateraccu-concept uitbreiden in de richting van Arnhem, Dieren en Apeldoorn? Welke andere initiatieven zijn er om grondwater aan te vullen? En de bestuurders zagen voor zichzelf ook een rol: als trajecten vastlopen: zet ons in! En zoek de echte samenwerking met andere partijen zoals het bedrijfsleven. Dit leidt versneld tot nieuwe oplossingen. Ga niet blijven onderzoeken, laat geen kansen liggen.

Door de toenemende schaarste van water als grondstof gaat er een verschuiving plaatsvinden van een drinkwatervraag naar een grondwatervraag. Als het water bodem sturend principe verankerd zou zijn in beleid dan zou dat handelingsperspectief bieden voor het omgaan met water. Er vindt momenteel nog geen sturing plaats op milieucategorie. Vraag die dan ontstaat is wie bepaald bij schaarste? Nu gaan bedrijven zelf water oppompen als Vitens een bedrijf niet aan kan sluiten, omdat het mag. De huidige wetgeving gaat nog uit van water als oneindige bron. Vitens is steeds kritischer bij nieuwe aansluitingen van bedrijven voor het gebruik van drinkwater. (Afwegingskader).

Aanpassingen in het bouwbesluit zijn nodig (Ans Mol) en inzetten om dit in wet- en regelgeving vast te leggen en lobby richting het Rijk.

Dit is een gezamenlijk probleem om samen op te pakken, niet op individueel bedrijfsniveau. Er is een totaaloverzicht nodig van het waterverbruik. De grondwaterstand van de Veluwe daalt structureel, er is steeds minder zoetwater voorhanden. Waar kunnen we deze vraag beleggen? Sturen op besparing en hergebruik geldt voor nieuwe aansluitingen. Wat kun je doen voor bestaande klanten?

Voelen we wel de urgentie?- vroegen de bestuurders zich af. De druk om woningen te bouwen is groot en durven we wel vanuit Water en Bodem Sturend. Water heeft nog geen prominente plaats in de regiodeals/tafels. Het beperken van nieuwe onttrekkingen, de omvang en ernst in beeld brengen en op orde krijgen van de besparing en water vasthouden. Daar moeten we over in gesprek en dat begint met de waterbalans. We maken daarmee de urgentie zichtbaar. Dit is wel nodig, geef ons handvaten - vragen de bestuurders om het gesprek aan te gaan en de vraag aan de provincie is of zij geen coördineerde rol daarin kan spelen.

Inzichten en oproepen + follow-up:

- **Meer kennis (delen) over grondwater is nodig** om met elkaar in gesprek te gaan.
- Samenwerking zoeken ook met bedrijven om te komen tot nieuwe oplossingen en innovaties.
- Synchroniseren van de verschillende betrokken bestuurslagen.
- **Maak het grondwaterstuk concreet.**

Met cijfers, met praktijkvoorbeelden, met praatplaten. Niet alleen "waterpijn" maar ook inspirerende voorbeelden, vaak vanuit andere drives. Zie Waterrotonde. N.a.v.

→ idee verkenning in Case Nijkerk /Putten: verkenning kansen circulariteit/waterrotonde Nijkerk-Putten bedrijven/industrie en mede in licht van beperkte drinkwaterbeschikbaarheid Vitens en met Waterrotonde als inspiratie. (actie waterschap/provincie/gemeente)

- Sturing is mogelijk op grondwater onttrekkende bedrijven en op toekomstige bedrijven. Ga vroegtijdig in gesprek met bedrijven of ze daadwerkelijk grondwater /drinkwater nodig hebben of water van een andere kwaliteit.

- **Watervraagstuk agenderen** – Verhaal van de Veluwe (korte animatie essentie grondwater Veluwe met dalende trend grondwatervoorraad, stijgende vraag en toename gebruikers) ligt nog onvoldoende op "integrale" tafels (oa Food Valley).

→ Nodig is een praatplaat van de waterbalansontwikkeling, op schaalniveau regio FV, op schaalniveau gemeente Nijkerk. (actie WNV team)

- **Begrenzingsvraagstuk**

Waar ligt de grens wat betreft onttrekken (wanneer staan we geen nieuwe meer toe c.q. gaan we bestaande vergunningen bijstellen?) en wat is de gezamenlijke c.q. samengestelde strategie – is nog niet beantwoord, ook nog onvoldoende bewustzijn. Laten we de wal het schip keren (vergelijk de energietransitie) of gaan we vooruitdenken? Wat te doen met gebruikersgroepen (zoals bronningen en irrigatie (die zeker in droge zomers) – een groter aandeel lijken in te nemen dan gedacht)? We ervaren steeds vaker Waterpijn ...

→ We gaan een bestuurlijke, strategische sessie organiseren (begin 2024). Actie WNV

→ Op regionale tafels agenderen (actie bestuurders).

- **Weten is meten én inschatten**

Data zijn belangrijk voor inzicht maar niet tot in superdetail. Bierviltje voldoet ook voor urgentiebesef. Maar details zijn wel nodig afhankelijk van doelstelling (voor natuurherstel doen kleine getallen er wel toe). Basisdata komen steeds meer op orde, uitwisseling tussen data/gezagen zijn wel van belang maar veel belangrijker is andere ingangen te vinden om vertrouwen te winnen bij lokale spelers om beter inzicht te krijgen in onttrekkingen. AVG wordt veel als argument gebruikt. wat kan wél/hoe kan het anders (vrijwilligheid)?

→ In Putten, met lokale Droogte Alliantie gaat uitgezocht worden wat juridisch wel kan en hoe je lokaal info deelt vindt. Actie waterschap + gemeente.

→ Aanvullend ook leren van ervaringen elders (waterkoplopersgroep -> watergroep meer bedrijven informeren en enthousiasmeren).

- **Watervoorraad is een Ruimtelijk én verdelingsvraagstuk.**

Keuzes voor nieuwbouwlocaties woningbouw en ook voor welk soort watervragende (en welke kwaliteit) industrie kan het beste waar.

→ Idee: vertaling maken van Visie 2120 naar een watergestuurde ontwikkelkaart: waar zit op termijn veel water, voor wat het beste? -> input ruimtelijke puzzels. @ kaart 2120-team. En presenteren op Klimaatop.

- **AVG**

Er is veel kennis over grondwateronttrekkingen bij de verschillende partijen. We denken dat we deze informatie niet mogen delen met elkaar maar is dat wel zo? Daar is deze wet niet voor bedoeld. We zoeken uit wat wel kan in het kader van AVG (Marijke binnen waterschap)
 Er is informatie op bedrijfsnivo nodig hoeveel water onttrokken wordt, of er drinkwater wordt gebruikt en of dat ander water kan zijn.

- ➔ Toetsingskader van Vitens delen voor nieuwe bedrijven en bestaande bedrijven.
- ➔ Uitzoeken wat wél kan wat betreft VG (actie waterschap)

Bijbehorend beeldverslag van Peter Jos de Jong (provincie Gelderland).